

ايىنىدى 70 چىل كۆرەسكە ئۆلى چاڭا ۶۸۰۷۰۰
ئىللىنى ۇزاق جورىق جورىقلا قايىتا اتاندى

ۇزاق جورىقتاى ۋەلگى ماقسات پەن بورىش

– ”ئىللىنىڭ ۇزاق جورىق جولىنا قايىتا اتاندى“ جياڭشىدەن، فۇجيانن، گۇاڭدۇڭنان كورگەن - بىلگەندەر

ۋەلگى ماقساتى ۋىتىپاۋ
بورىشى ەستە بەرىك ساقتاۋ

□ شىنخۇا اگەنتىنىڭ ئىللىنى لىۋ يۇيىچيا

سوغىسى ئۇنىنى سەيلەگەنمەن، رۇحانى الاۋ ماڭى سۈنەيدى.
ئىللىنى جياڭشىدەن اتاندى، قىزىل ارىمانىڭ ۇزاق جورىق جولىمەن قايىتا ءجۇرۇپ، جياڭشى، فۇجيان، گۇاڭدۇڭ كادرلارى مەن بۇقاراسىنىڭ جاڭا داۋىردەگى ۇزاق جورىق جولىدا ۋەلگى ماقساتى ۋىتىپا، بورىشى ەستە بەرىك ساقتاپ، ۇلى ۇزاق جورىق رۇحىن اسقاقتا- تىپ، قارقىندى شاپشاڭداتىپ، قايراتانا العا ۋىتىلغان كوردى.

■ سىتىلدى جالغاستىردى سوۋەتتىك رايون جاڭا تاراۋ جازدى

”سوۋەتتىك رايون كادرلارنىڭ سىتىلى جاقسى، وز- دەرى ازىق الا كەلپ جۇمىسى سىتەيدى...“ 80 نەشە جىلدىڭ الدىنداى ۋىل انىندە توڭكەرىستىك جىلدارداى سوۋەتتىك رايون كادرلارنىڭ بار نىتا - بەيىلەن خالىق ءۇشىن سىتەيتىن، پاك، تۇراشل، كىرىكىسىز، تازا توڭكە- رىستىك سىتىلى جىرلاندى.

85 جىلدىڭ الدىنداى ولار يۇيدۇدان اتاندى. الس سايارغا شىعپ، كەرەمەت جاراتتى؛

8۵ جىلدىن كەينىگى ولار ۋەلگى ماقساتان اينماي، بورىشى ارقالاپ، تاى دا جاڭا تاراۋ جازدى –

”ئىنباي سۇيىسەنلىكتە بولا وتىرىپ كەدەيلەردى سۇيەملەدۈنەمىز، كەدەي قىستاقى ۋلكەن - كىشى ۋىلداسارنىڭ ەرتەرەك كەدەيلەكتەن ارلىپ، بايۋدى جۇزەگە اسرۇنا مۇكىندىك جاساۋىمىز كەرەك“. بۇل جياڭشى يۇيدۇ كۇانتان ۋىلى كۇيلۇك قىستاقنىڭ بىرىنى شى شۇجىي ۋاڭ گۇخۇا ۋىزىنان تاستامايىنن بىر ۋىز سوز.

ۋاڭ گۇخۇا كەدەي وتباسلارنىڭ ناقتى جاعايدىنا قاراي كەدەيلەكتەن ارلىنىدىڭ تۇرلىشە شارالارنى بەلگىلە- دى. ”ادىس - امال ويلاپ، جول تاۋىپ، ناۋ ورمانى با- سىمدىنا سۇيىنەپ، سەرىكتەستىك ەنگىزىپ، قىستاقى نەشە ونداعان ەڭبەككۇشتىڭ جۇمىسقا ورنالاسۇ ماسەلە- سن شەشىپ، كەدەي بۇقارانىڭ بايۋعا دەگەن شىكى قوز- عاۋشى كۇشىن بارىنشا قاۋلاتتى.

گانناندا ۋاڭ گۇخۇا سىياقتى تاى نالاي نەگىزگى ساتى كادرلارى بۇقارانىڭ جاقسى تۇرمىسى كەشىرۋى ءۇشىن قۇلىنىۋدا.

جاقىنى 7 جىلدىن بەرى ۋىل - قىستاقى قاتەرى، كونه تام ۋىلەردەن 695 مىڭ 200دان جاڭالادى، 5 مىلليون 460 مىڭ ۋىل - قىستاق جان ساننىڭ ۋىز سۇ جاۋىپسىز- دىگى ماسەلەسىن شەشتى، ناۋلى وڭىرلەردەگى 3 مىلليونغا جۇق بۇقارانىڭ ەلەكتىر بولماۋ جانە ۇزاق ۋاقىت ”ەلەكتىردىڭ كەرنەۋى تومەن بولۇ“ ماسەلەسىن شەشتى... ۇزاق ۋاقىستان بەرى گاننانداى سوۋەتتىك رايوندى قىناپ كەلگەن تۇرعىن ءۇي قىنىشلىعى، ۋىز سۇ قىنىشلى- ەي، ەلەكتىر تۇتىۋ قىنىشلىعى، جول قاتناپ قىنىشلىعى، مەكتەپتە وقۇ قىنىشلىعى، اۋرۇ كورسەتۋ قىنىشلىعى سىياقتى ماسەلەلەر بىرتەندەپ شەشىلۋە.

پارتىيانىڭ تىلەگى خالىق جۇرەگەمەن قابىسقان، كۇرەس ماڭگى جالغابادى. گاننان سىندى سوۋەتتىك رايون كادرلارنىڭ تاماشا سىتىلىنىڭ وشاعىندا كوممۇنىس- تەردىڭ ۱۰ارقاشان اينمايتىن ۋەلگى ماقساتى مەن بورىشى ۇزدىكىسىز تىك ومىرشەگىدك قاۋلاتۇدا.

■ تابان تىرەپ تىگىلەقتى نەستەدى باقتىتى ۋەمىردىڭ نۇقىمىن سەپتى

جاڭا وزگەرىس، جاڭا بەينە ۇزاق جورىق جولىدا ۇزدىكىسىز جارىققا شىعۇدا.

فۇجيان مەن جياڭشىدىڭ شەكارا وڭىرىنە ورنالاس- قان فۇجيان چاڭتىڭ سىدۇ قالاىشى لوۋزىبا قىستاقنىڭ جياڭشىگىندە وزەن سۇ مولدەرىي اعىپ، جولدار تەپ- تەگىس ءتۇزۋ تارتىلىپ، وسىمدىك جامىلەلارى قاۋلاي ۋسىپ تۇر. ”پارتيا مەن ۋكىمەت ۱۰ارقاشان ءبىزدىڭ بايرىمى رايون خالىقنىڭ قامىن ويلاپ، ارناۋلى كومەكتەسۇ - سۇيەملەدۋ قارىجىسىن ۇزدىكىسىز بەرىپ كەلەدى، ءبىزدىڭ قىستاقنىڭ بەت - بەينەسىندە وراسان زور وزگەرىس تۇلدى!“ دەيدى لوۋزىبا قىستاقى پارتيا يا-

ۋىلتىڭ گۇلدەنۋى جولىندا - ەر جۇرەك قۇرباندار شىجرەسى

ۋاڭ شۇەفنىڭ: ەرىكتىلەر ارىمانىنىڭ 1- دارەجەلى سوغىسى قاھارمانى

سۇرەتتەگى ۋاڭ شۇەفنىڭ وتە ۇقسايدى مەكەن. ۋاڭ شۇەفنىڭ بىلاي دەدى: 1941 - جىلى مەننىڭ امام ۋاڭ شۇەفنىڭ 15 جاسى- دا، سول كەزدەگى خايباڭ پاندى رايوندىق پارتيا ۋىمىنىڭ جاۋاپتىسى ۋاڭ جيانشى وان قىزىپ، بايلاندىشى بولۇعا قابىلداغان. 1942 - جىلدىڭ جازىندا 16 جاستاعى ۋاڭ شۇەفنىڭ ارىمانا رەسەي قاتناپ، قوسىغا كىرىپ، 13 - زۇڭمۇدىدىڭ (خايباڭ دەرىس بىغى) جا- ۋىنگەرى بولادى، كەينى چياۋدۇڭ اسكەرى بولىمشە رايوننىڭ ايرىققا مىندەت لىياننە ۋىسادى. ۋاڭ شۇەفنىڭ ىلگەرىندى - كەينى- دى ۋىينە 4 رەت حات جازادى، سوغىسى بىر رەتكىسى 1948 - جىلدىڭ كوكەمى، مەكەن - جايى - لىاۋنىڭ جىنجوۋى بولاتىن، وسىدان كەينى وتباسىنداىلارمەن قايىتا- بار لاسىياپ كەتەدى. خايباڭ قالاى رۇڭجۇن شىياحانسانداى 90 جاسقا كەلگەن كاريا كاۋ چىڭشىن وتكەندى ەسكە الپ: 1952 - جىلى 5 - ايدا چياۋشىان سوغىسى مايدانىندا 2 اسكەرى قوسىنىڭ شۇمىل جورىغىدا ۋىلدا- سم ۋاڭ شۇەفنىڭ كەزدەيسوق جولغىپ قالدىم - دەدى. مۇنان سىرت، بەيچىڭياڭ قىستاقىدا قوسىغا قاتناپ، امەرىكا جيا- ڭىلگەن قارى تۇرىپ، چياۋشىانغا كومەكتەسكەن ساقا جاۋىنگەر ۋاڭ شىنجىن 1978 - جىلى ۋىلنى تۇتىسلاي كەلگەندە، ۋاڭ جىڭىگە چياۋشىانغا كىرىپ، سوغىسى جۇرگىزگەن كەزدە ۋاڭ شۇەفنىڭ ەوز كوزىمەن كورگەننى ايتقان. الايدا كە- كەمشىل بولپ وتىر.

لىۋ ۋىحان: قاھارمان قان توڭىپ، قۇرباندىق بەرۋەن تايىالمادى

11دەن تۇستەن كەينى ساعات 5كە دەپىن، ول ۱00 ەسەسەنە جۇق جاۋمەن 7 ساعات قىان - كەسكى شايقاسىپ، جاۋدىڭ 6 رەتكى شابۇد- لىن توتىنارپ، 100 نەشە جاۋدى اتىپ وتىرە- دى. ەڭ سوغىندا، شەپتە لىۋ ۋىحان مەن ياۋ شۇچىڭ ەكەۋى عانا قالاىدى. لىۋ ۋىحان تاباندىلىقەن: ”ەكەۋىمىز كوممۇنىستىك پارتيا- نىڭ مۇشەسىمىز، مەيلى قاناشاما ۋلكەن قىنىش- لىققا جوللىقساق تا، جوعارىنىڭ نۇسقاۋى بولما- سا، شەپتەن استە شەگىنۋىمىزگە بولمايدى“ دەيدى. جاۋىنگەر سەرىگى قۇربان بولغاننان كەينى دە لىۋ ۋىحان شەپتى تاپچىلماي قور- عايدى.

سوغىسى قايراتىنا كەلپ قۇلما جاردىڭ باستان دومالاپ كەتەدى، قۇربان بولغان كەزدە ول 25 جاستا عانا ەدى. ۋاڭ شۇەفنىڭ اتى چياۋشىان- نىڭ يىڭراڭىنداى ەرىكتىلەر ارىمان- سىنىڭ كورمە ساراينىنداى ەس- كەرتكىشى تامانىڭ قىبىرغاسىنا ويىپ جازىلىپ، ەرىكتىلەر ارىمان- سىنىڭ ەرىكشە ەڭبەك كورسەت- كەن ارادەگەرلەرى 1 - دارەجەلى سوغىسى قاھارماندارنىڭ 1 - قاتا- رىندا 6 - ورنىنا تىزىلدى. الايدا ارادا 60 نەشە جىل وتە شىقتى، قا- ھارماننىڭ اتا مەكەنى، ۇسرا، قايدا ەكەنى

ۋاڭ شۇەفنىڭ سۇرەتى (سۇرەتى شىياڭ ەربىگا جياڭگەر. لىڭنە قارى تۇرىپ، چياۋشىانغا كومەكتەسۇ سوغىسى قۇرباندارى قان بىرسىنى بەرگەن)

□ شىنخۇا اگەنتىنىڭ تارقاتقان

الى كۇنگە جۇمباق بولپ كەلەدى. 1995 - جىلى 9 - ايدىڭ ورتا شەندە لىاۋنىڭ ۋلكەسىنىڭ داندۇڭ قالاىسىنداى امەرىكا جياڭگەرلىكتە قارسى تۇرىپ، چياۋشىانغا كومەكتەسۇ ەسكەرتكىشى ساراينىندا، انخۇي داڭشان ۋادىنىڭ پارىكوتىنىڭ، ۋادان- دىق ۋكىمەتتىڭ تەكسەرۋ ۋىسرەسىنىڭ مۇ- شەلەرى ”ەرىكتىلەر ارىمانىنىڭ ەرىكشە ەڭبەك كورسەتكەن ارادەگەرى، 1 - دارەجەلى سوغىسى قاھارمانى ۋاڭ شۇەفنىڭ، جياڭشۇ داڭشان ۋادىنىڭ (قازىر انخۇيغا قاراستى) ادامى“ دەگەن جازۋدى بايقاعاننان كەينى، قاھارماننىڭ مەكەن جايىن تەكسەرۋ قىزمەتىن باستايدى، الايدا پارتيا تارىخى، خالىق سىتە- رى، ارخىۋ سىياقتى تاراۋلارنىڭ ۇبارى قا- ھارمانغا قانستى ەستەلىكتەردى تابا المايدى. 2012 - جىلى داڭشان ۋادىنىڭ پارتيا تارىخى كەڭسەسىنىڭ قىزمەتكەرى ۋاڭ دۇڭچاۋ ازات- تىق ارىماننىڭ ارخىۋ ساراينىنان ۋاڭ شۇەفنىڭ نىڭ ەڭبەك جاعايدىنا جانە زىگى سىتەرىنە قانستى ماتەريالدى تاۋىپ شىعادى، وندا- ى مەكەن - جاي كاتەكشەسىنە: جياڭشۇ ول- كەسى داڭشان ۋادىنى 6 - رايونى ۋاڭجاي قالاىشى دەپ جازىلعان، الايدا قانستى تا- راۋلار ول ارادان ۋاڭ شۇەفنىڭ ۇقسايتىن ادامدى تابا المايدى.

2017 - جىلى ازاتتىق ارىمانغا ەتەنىڭ ەتىلىشى دەرىكەرگە نەگىزدەلە وتىرىپ شاندۇنىڭ خايباڭ دەگەن جەرىنە بارادى، خايباڭ قالاىسىنىڭ بەيچىڭياڭ قىستاقىنداى 74 جاسقا كەلگەن قىستاق تۇرغىنى ۋاڭ شۇەفو

شىنخۇا اگەنتىنىڭنىڭ 6 - ايدىڭ 16 - كۈنى خىفەندە بەرگەن خايبارى (ئىللىنى باۋ شىياۋچىڭ). ”زەسپۋىلىكىنىڭ قاھارمانى، ۇيىڭ سەنىڭ قاي جاقىتا؟“ - 2018 - جىلى 2 - ايدىڭ 10 - كۈنى ”ازاتتىق ارىمانغا ەتە“ نەدە ەرىكتىلەر ارىمان- سىنىڭ ەرىكشە ەڭبەك كورسەت- كەن ارادەگەرى، 1 - دارەجەلى سوغىسى قاھارمانى قۇربان ۋاڭ شۇەفنىڭ اتا مەكەننى جانە تۇسى - تۇعانىن زەدەۋ جونىندە اڭگىمە باسلىپ، وقىرماندارنىڭ جالعاپ تاراتۋىن، قىزۇ تالقىسىن قوزعادى.

1951 - جىلى 3 - ايدا ۋاڭ شۇەفنىڭ ۇزى تۇرعان ەرىكتىلەر ارىمانىنىڭ 40 - ارىمانىنا ىلەسىپ، امەرىكا جياڭگەرلىكتە قارسى تۇرىپ، چياۋشىانغا كومەكتەسۇ، وئاندى قورعاۋ جورىغىنا قادم تانسايدى. سول كەزدە 120 - شى 358 - تۇان 1 - ىڭ 3 - لىياننىڭ ورنىباسار بانجاڭى بولغان ول ەرجۇرەكتىگەمەن جانە سوغىسقا شەبەرلە- گىمەننى ىلگەرىندى - كەينىدى داڭقتى تۇردە 2 رەت ۋلكەن ەڭبەك كورسەتەدى. 1953 - جىلى 4 - ايدا ”بىرلەسە مەملەكت ارىمانى“ خۇايشۇان الدىڭغى شەپ بەكتە- سىنە شاپۇىل جاسايدى. ۋاڭ شۇەفنىڭ 20 ادامدىق سوغىسى گرۇپپاسىن باستاپ خۇا- ۋەشاندى تاپچىلماي قورعايدى، جاۋ كۇشى باسىم بولغاندىقتان، سوغىسى ەرىكشە قىان - كەسكى بولادى. جاۋدىڭ 2 - رەتكى شاپۇىل- ما توتىنارىس بەرگەن كەزدە، ۋاڭ شۇەفنىڭ شىقتىن وق تەسەپ ۇتىپ، ءجۇزىن قان جاۋىپ كەتەدى، ول جاراقاتىن جاي عانا تاڭا سالپ، سوغىسقا ۇبەي كىرسەدى. وسى كەزدە ونىڭ باسنا وق ۇتىپ، سول ساتتە سەننە تانىپ قالاى.

كوپ وتپەي، ەسنى جىعان ۋاڭ شۇەفنىڭ جاۋدىڭ مىلىق داۋىسىنىڭ بارغان سايىن جاقىن- داپ كەلە جاتقانىن ەستىپ، جاۋىنگەر سەرىگى دۇڭ ۋاڭيۇڭگە دەرەۋ شەگىتۋگە بۇيرىق بەرىپ، جاۋدىڭ قورشاۋعا ۋىن كۇتەدى، ۋاڭ شۇەفنىڭ ەڭ سوغىسى گراناتىن لاتقىرىپ قالغاندا، جاۋدىڭ پۇلمەتىنەن جاۋعان وق ونىڭ ەكى ايامىن ۇزىپ كەتەدى. تۇتقىن بولماۋ ۇشىن، ۋاڭ شۇەفنىڭ ەڭ

لىيانجوۋ قالاىسى دۇڭچو قالاىسىنداى توڭكەرىستىك قولباسى فنىڭ دايدىڭ بايرىمى تۇراعىندا، بىر توپ وقىتۇ- شى - وقۇشى قىزىل تاقىرىقتى تارىبە قىمىلن وتكىزىپ جاتتى. مەكتەپنىڭ كوپىشلىكى باستاپ جۇرگەن وقىتۇش- سى دىڭ لىچىۋىڭنىڭ تانستىرۇنىشا، مەكتەپ وقىتۇشى - وقۇشيلاردى ەسكەرتكىشى سارايلارنى، مۇراجايلاردى ەكسكۇرسىيالماۋعا، قىزىل تارىخىي خىكايالاردى ۇبەدەتتە ۇبەدەستىرىپ، توڭكەرىستىك رۇحانى الاۋنىڭ ۇرپاقتان - ۇر- پاققا جالغاسۇنا مۇكىندىك جاسايدى ەكەن.

لوۋزىبا قىستاقنىڭ ۱۰ جەرىنەن قىزىل ارىمانغا قا- تىستى قۇربلىستاردى كورۇگە بولادى: شىياحاننىڭ كونه جۇرتى، قارۋ - جاراتى زاۋودىنىڭ كونه جۇرتى، اقشا جاساۋ زاۋودىنىڭ كونه جۇرتى جانە ماۋ زىتان جولدا- سىنىڭ بايرىمى تۇراعى...

مەرەكە بەلگىلەپ قىزىل ارىمانى ەسكە ۋ بولسىن، الدە بالالاردى كىشكەنبايلارنان قىزىل مادەنيەتتى بىلۇگە تارىبەلەۋ بولسىن، ياكى جەر - جەردى ارالاپ ۋىزىشا بايانداىلعان تارىختى ەستەلىككە ۋ بولسىن... قىزىل ارىمان باسىپ وتكەن جەردە ادامدار ءتۇرلى تاسلا- دەرمەن اعا بۇندار مەن قاھارمان - قۇرباندارغا دەگەن ساعىنىشىن، توڭكەرىس تارىخىندا دەگەن قۇرمەتىن بىلدىرۋە.

تارىختىڭ سى - تۇتەگىن جارىپ ۇتىپ، سىتتىق قانمەن سۇارىلعان ۇزاق جورىق جولىندا قىزىل ارىماننىڭ خىكايالارى ۇرپاقتان - ۇرپاققا جەتىپ، ”ۋەلگى ماقساتتى ۇمتىپاۋ، بورىشى ەستە بەرىك ساقتاۋ“ سەنىمى خالىقتىڭ جۇرەگىندە بارغان سايىن بەكەمدەلە تۇسۇدە... (شىنخۇا اگەنتىنىڭنىڭ 6 - ايدىڭ 23 - كۈنى بەيچىڭنە بەرگەن خايبارى)

لىۋ ۋىحاننىڭ سۇرەتى (سۇرەتى شىياڭ ەربىگا جياڭگەر. لىڭنە قارى تۇرىپ، چياۋشىانغا كومەكتەسۇ سوغىسى قۇرباندارى قان بىرسىنى بەرگەن)

□ شىنخۇا اگەنتىنىڭ تارقاتقان

ۋاندىقتارغا ابدەن تانىسى لىۋ ۋىحاننىڭ ەس- ەي بار. لىۋ ۋىحان 1925 - جىلى خۇنان ۋلكەسى تاۋيۋان ۋدانى لىڭيان ۋىلى سۇڭزىپو قىستا- عىندا (قازىرگى لىڭيۇڭگاڭ قالاىشى گۇاڭنىيا قىستاقى) كەدەي دىقان وتباسىندا تۇعان. 1943 - جىلى گومىنداڭ اسكەرلىككە ۇستاپ، گومىن توڭكەرىستىك ارىمانىنىڭ 20 - قۇراما ارىمانى 53 - كورپۇسى 116 - شىسىندا 3 جىل اسكەر بولادى. لىۋ ۋىحان پۇننان - بىرما سوغىسى مايدانىندا جاپون ارىمانىنا قارسى شاپقاستا جاۋدى ەرىلەپكەن قىرادى، جاپون شاپقىشتارلارنا قارسى سوغىسى جەڭسەكە جەت- كەننەن كەيىن، قوسىمەن بىرگە ۇبەتنامعا جاپون ارىمانىنىڭ تىزە بۇڭىن قابىل ۇلۇعا جىبەرىلدى، 1946 - جىلى 6 - ايدا قوسىمەن بىرگە شىعسى سولتۇستىككە جىبەرىلىپ،